

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

ДО
МИНИСТЪРА НА ПРАВОСЪДИЕТО
Г-ЖА ЦЕЦКА ЦАЧЕВА

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ЦАЧЕВА,

Във връзка с предоставения ни проект на Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица (ЗОНПВМНЛ), изготвен от междуведомствена работна група, Министерството на вътрешните работи прави следните бележки и предложения:

Изказваме своята принципа подкрепа за необходимостта от промяна на законодателството, свързано с правосъдието за деца, отчитайки наличието на практическа необходимост от правна реформа в разглежданата социална сфера.

Обръщаме внимание на опасността с отмяната на Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (ЗБШМН) и замяната му с ЗОНПВМНЛ да се създаде празнота в нормативната уредба по отношение на малолетните, извършили противоправни деяния, които от обективна страна осъществяват признаците на престъпление.

Изразяваме виждане, че в законопроекта обект на разпоредбите му следва да бъдат и малолетните лица, които са извършили противоправно деяние, осъществяващо от обективна страна признаците на престъпление, но освободени от наказателна отговорност на основание чл. 32, ал. 1 от Наказателния кодекс (НК). Предвидените от държавата мерки, свързани с подкрепа на лицата, ненавършили 14 годишна възраст, както и компетентните служби за работа с тези лица, са от изключително значение, предвид насърчаване развитието им за спазване на правноустановения ред, както и общата политика за превенция на институциите, ангажирани с децата в риск.

Възможно е да бъдат предложени два режима - единият, предназначен за децата до 14-годишна възраст, а вторият - по отношение на непълнолетните наказателноотговорни лица, навършили 14-годишна възраст.

В предложените с § 12 от Преходни и заключителни разпоредби (ПЗР) изменения в НК се предвижда следната редакция на чл. 32, ал. 2: „Малолетните лица, извършили общественноопасни деяния, които осъществяват признаците на предвидени в този кодекс

София, 1000, ул. „Шести септември“ № 29, централа на МВР 02/9825000

престъпления, се насочват към дирекция „Социално подпомагане“ по настоящ адрес.“. Не се изяснява по каква процедура ще става това „насочване“. Липсват предложени специални мерки за тази категория лица в друг нормативен акт. Такива не са предвидени и в относимите Закон за закрила на детето (ЗЗДт) и Закон за социалното подпомагане. Ако законопроектът бъде подкрепен и реализиран в този си вид, би довел единствено до отмяна на една работеща система за превенция на противоправното поведение на малолетните и непълнолетните, без на нейно място да се създаде работещ и по-ефективен механизъм.

Законът следва да регламентира изчерпателно изброени мерки, от една страна с акцент върху проактивния подход: ранна превенция и подкрепа на малолетните и непълнолетните лица; от друга страна, с акцент върху реактивния подход: налагане на мерки с превъзпитателен характер; във всички случаи, отговарящи на изискването за законоустановеност по отношение на причинност, вид и компетентност на прилагания орган.

Становището на МВР е, че подготвяният законопроект следва да урежда обществените отношения, свързани с дейността по превенцията на противоправните деяния на непавършилите пълнолетие лица. Основната цел на този закон следва да е осъществяването на ранна превенция на противоправното поведение у децата, чрез мултидисциплинарно и координирано въздействие върху рисковите фактори в социалната среда - криминогенни и виктимогенни, реализирана със съвместното участие на държавата и гражданското общество (включително неправителствените организации) и с активната подкрепа на медиите.

Статистическите данни на МВР показват, че за периода 01.01.2017 г. - 30.06.2017 г. от малолетни лица са извършени следните противоправни деяния: против личността - 33, от които 23 телесни повреди; против собствеността - 574, от които 463 кражби и 11 грабежа; общоопасни престъпления - 27 (от които наежи - 10 и посегателства срещу моторни превозни средства - 6) и др.; против реда и общественото спокойствие - 32, от които хулиганство - 24. Спрямо тези деца няма да могат да бъдат налагани възпитателни мерки, а само мерки за закрила по ЗЗДт, осигуряващи единствено заштита за отглеждането им среда, което ще натовари служителите на Министерството на труда и социалната политика (МТСП), работещи с тях. Остава и въпросът за колко време тези служители ще могат да бъдат подготвени да работят ефективно с деца с изявено противоправно поведение и колко успешно ще бъде това, предвид изтребността от превъзпитаването им. Според законопроекта подготвените служители на МВР (инспектори на детска педагогическа стая (ИДПС) по сегашния ЗБПМН), които са преминали нужната подготовка и имат достатъчно стаж и опит при работата с деца с противоправно поведение, изцяло са изключени от превантивната и подкрепяща работа с тази възрастова група деца. Неприлагането на възпитателни мерки и липсата на въздействие върху малолетните лица с противоправно поведение ще натовари както социалната, така и съдебната система при прилагане на чл. 28 от ЗЗДт. Отделно остава въпросът, че при прилагането на мерките за закрила, няма да има възможност да се въздейства върху поведението на тези деца.

В настоящия законопроект не са намислили място важни въпроси като: ролята на специализираните полицейски служители при работа с непавършили пълнолетие лица „в конфликт със закона“; ролята на органите за закрила на детето към МТСП по отношение на малолетните и непълнолетните извършили противоправни деяния.

Статутът на съществуващите в момента ИДПС, съгласно терминологията на действащия ЗБПМН, съгласно длъжностната им характеристика, както и на служителите в домовете за временно настаняване на малолетни и непълнолетни (ДВНМН) е уреден в ЗБПМН, Правилника за детските педагогически стаи (ПДПС) и Правилника за организацията и работата на ДВНМН.

При отмяна на тези нормативни актове, както се предлага, специфичните функции и задачи на полицейските служители за работа с деца в районните управления на МВР и ДВНМН с необходимо да бъдат регламентирани законово.

II. Конкретни бележки и предложения:

Предлагаме да бъдат направени следните промени в законопроекта:

1. Член 26 да се измени така:

„Чл. 26. (1) В Главна дирекция „Национална полиция“, областните дирекции на Министерството на вътрешните работи и домовете за временно настаняване на малолетни и непълнолетни на Министерството на вътрешните работи се създават специализирани полицейски звена за работа с деца.

(2) Служители на специализираните звена по ал. 1 са специализираните полицейски служители за работа с деца.

(3) В специализираните звена по ал. 1 се назначават полицейски органи с висше образование и педагогическа квалификация, преминали специализирано професионално обучение.

(4) Специализираните полицейски служители по ал. 2 осъществяват превантивни и информационни дейности, както и дейности възложени им със закон, и съдействат на други полицейски органи при тяхната работа с деца.

(5) Задачите и дейностите на специализираните полицейски звена за работа с деца се уреждат в Закона за Министерството на вътрешните работи и Правилника за устройството и дейността на Министерството на вътрешните работи.“

2. В Преходни и заключителни разпоредби § 23 се изменя така:

„§ 23. В Закона за Министерство на вътрешните работи (Обн., ДВ. бр. 53 от 2014 г., изм., бр. 98 и 107 от 2014 г., бр. 14, 24, 56 и 61 от 2015 г. и бр. 81 от 2016 г.) се създава чл. 95б:

„Чл. 95б. (1) Домовете за временно настаняване на малолетни и непълнолетни се създават от Министерството на вътрешните работи, което определя техния район на действие.

(2) В домовете се настаняват малолетни и непълнолетни:

1. на които е предоставена полицейска закрила за срока, за който е определена;

2. заловени в скитничество, просия, проситущия, злоупотреба с алкохол, разпространение или употреба на наркотици или други упойващи вещества с цел насочване към подходящи грижи и възпитателни мерки;

3. самоволно напуснали заведенията за задължително възпитание или принудително лечение с цел предприемане на подходящи мерки за възпитателен надзор;

4. обявените за общодържавно издирване с мярка „принудително довеждане по досъдебно производство от разследващ полицай“.

(3) Когато не е палице възможност лицата по ал. 2 да бъдат настанени незабавно в домовете, те се оставят отделно от пълнолетните в подходящи помещения на съответното поделение на Министерството на вътрешните работи, където могат да престоят не повече от 24 часа.

(4) При настаняване на лицата по ал. 2 се извършва медицински преглед.

(5) Настанените в домовете се разпределят в зависимост от пола, възрастта и основанието за настаняване, в спални помещения.

(6) Домът за временно настаняване предприема мерки за издирване на семействата на настаняваните лица.

(7) Престоят в домовете не може да бъде повече от 15 дни. Престоят над 24 часа се разрешава от прокурора.

(8) До 24 часа от настаняването се уведомяват родителят, настойникът или попечителят, или лицето, което полага грижи за детето, отдел „Закрила на детето“ и специализираният полицейски служител.

(9) В 3-дневен срок от настаняването малолетният или непълнолетният се явяват пред административния съд по местонахождението на дома за проверка на законността на настаняването. Явяването пред съда се осигурява от прокурора, който уведомява за това лицата по ал. 8.

(10) Малолетният или непълнолетният, неговият родител, попечител, настойник или лицето, което полага грижи за него, както и особеният му представител по ал. 11 могат да обжалват законността на настаняването пред административния съд. Съдът се произнася в 3-дневен срок.

(11) В случай на конфликт на интереси на малолетния или непълнолетния с неговия родител, попечител, настойник или лицето, което полага грижи за него, се назначава особен представител.

(12) Редът и начинът на настаняване, организацията, управлението и контролът върху домовете се уреждат с наредба на министъра на вътрешните работи.“

3. Конкретни бележки по § 13 от ПЗР на Наказателно-процесуалния кодекс (НПК):

По отношение на чл. 63, ал. 4: Промяната на срока за мярката за неотклонение „Задържане под стража“ за непълнолетния до един месец:

Безспорно сроковете за задържане на непълнолетните лица следва да са по-кратки от тези на пълнолетните извършители. Тази мярка за непълнолетните извършители се налага от съда в изключителни случаи при тежки умислени престъпления. Най-често срокът за разследването продължава в рамките на поне няколко месеца, предвид фактическата и правна сложност на случая. Едномесечното задължително фиксиране би затруднило събирането на годни доказателства в досъдебната фаза на процеса.

По отношение предложениите промени на чл. 385а - 385г „Права на непълнолетния обвиняем“:

Правата на непълнолетните обвиняеми са изчерпателно уредени в Глава тринадесета „Особени правила за разглеждане на дела за престъпления, извършени от непълнолетни“ от НПК, поради което липсват каквито и да е мотиви за цялостно преуреждане на правата на непълнолетните обвиняеми в НПК. На практика с тези норми не се въвеждат нови положения, което обезсмисля създаването им.

В заключение, следва да бъде отбелязано, че е безспорен фактът, че превенцията на противоправните деяния на децата и постигането на положителни резултати в това направление е немислимо без повишаване на отговорността на институциите, работещи с деца и осъществяване на ефективен синхрон между тях.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР